

Aralık 2023 | Sayı: 167

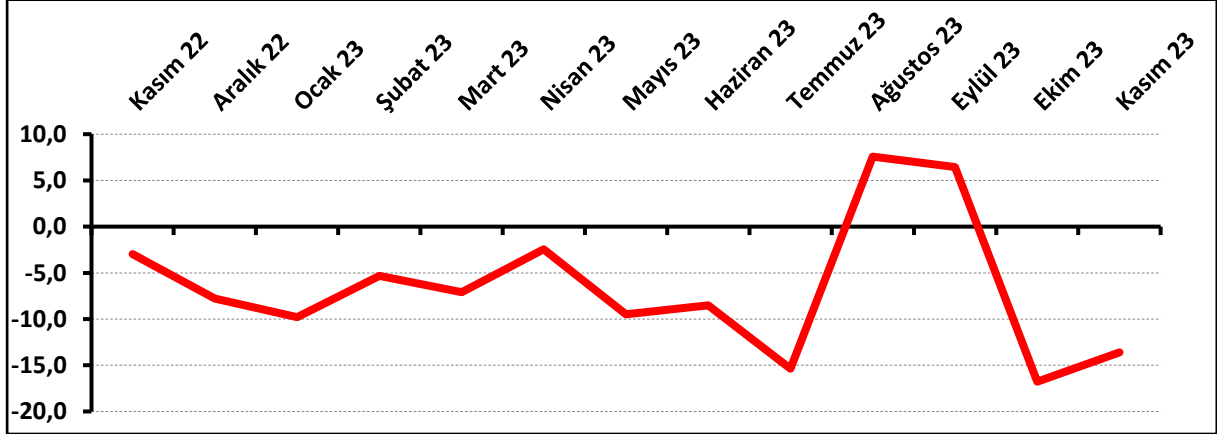
KASIM AYI PERAKENDE GÜVENİNDE GEÇEN AYA KIYASLA KISMİ İYİLEŞME

TEPAV Perakende Güven Endeksi (TEPE), Kasım ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre 10,6 puanlık azalış, bir önceki aya göre ise 3,2 puanlık artışla -13,6 puan değerini aldı. TEPE anketine katılan perakendecilerden geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumunun kötüleştiğini belirtenlerin oranı Kasım 2023'te yüzde 58,2'den yüzde 55,2'ye, önümüzdeki 3 ayda işlerinde kötüleşme bekleyenlerin oranı ise yüzde 49,3'ten yüzde 43,6'ya geriledi. Perakende güveni bir önceki aya kıyasla Kasım ayında yapılan indirim kampanyalarının etkisiyle artış gösterse de negatif seyrini korudu. Bölgeler bazında incelendiğinde ise Kasım ayı perakende güveni en fazla Batı Anadolu'da geriledi.

Perakende güveni geçen yıla kıyasla azalırken geçen aya kıyasla arttı

TEPE değeri, -13,6 puan değerini alarak geçen yılın aynı dönemine göre 10,6 puan azalırken geçen aya göre 3,2 puan arttı. TEPE değerinin yıllık değişiminde geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumuna yönelik değerlendirmelerdeki kötüleşme ve gelecek 3 aya ilişkin satış beklentisindeki zayıflama etkili oldu. Diğer taraftan, mevcut stok düzeyinin normalin altında olduğu yönündeki 12,8 puanlık değişim endekse olumlu yansıdı.

Şekil-1. TEPE (Kasım 2022 – Kasım 2023)¹

Tablo-1. TEPE, Aylık Seri

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2021	-14,8	-19,9	-19,9	-17,0	-18,6	-17,5	-16,3	-16,8	-8,5	-8,8	-12,9	-10,0
2022	-12,6	-10,5	-11,8	-21,5	-15,6	-18,3	-5,1	-4,7	-7,8	7,6	-3,0	-7,8
2023	-9,8	-5,3	-7,1	-2,4	-9,5	-8,5	-15,4	7,6	6,5	-16,8	-13,6	

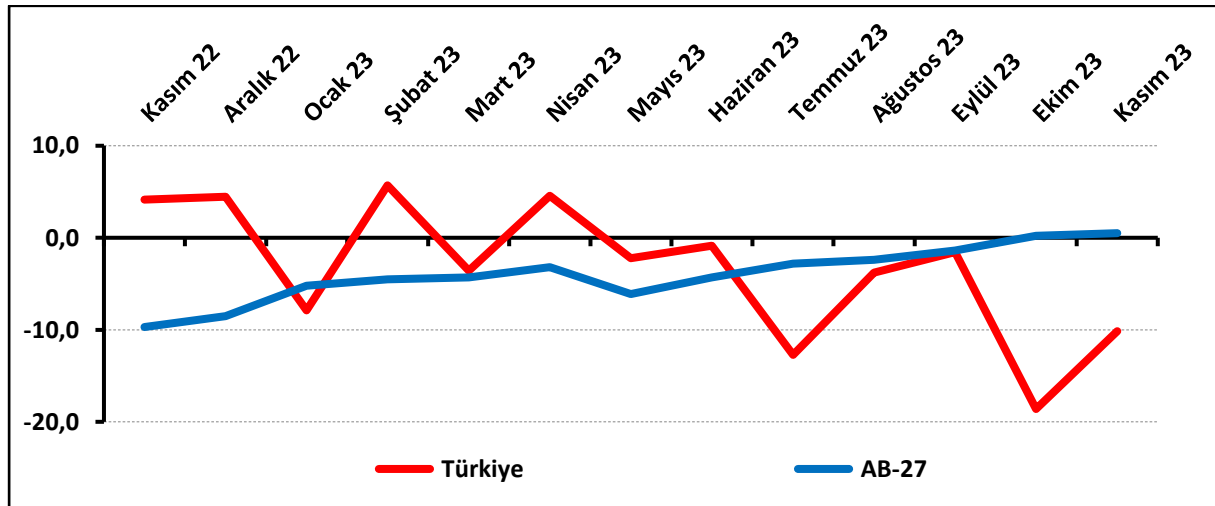
¹ Bültendeki tablo ve grafikler -aksi belirtilmediği sürece- mevsimsellikten arındırılmış serilere göre hazırlanmıştır.

Perakendecilerin geleceğe yönelik satış beklentisi geçen aya göre artarken geçen yıla kıyasla azaldı

Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentilerinin denge değeri Kasım 2023'te -10,2 puan oldu. Buna göre önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentileri, bir önceki aya göre 8,4 puan artarken bir önceki yılın aynı ayına göre 14,4 puan azaldı.

Kasım 2023'te TEPE anketi katılımcılarından önümüzdeki 3 ayda işlerinde iyileşme bekleyenlerin oranı yüzde 19,1'den 22,8'e, işlerinde bir değişiklik beklemeyenlerin oranı ise yüzde 31,6'dan yüzde 33,5'3 yükseldi. Katılımcıların yüzde 43,6'sı işlerinde kötüleşme beklediğini belirtti. İyileşme beklentilerinde mevsimsel etkiler ve Kasım ayı indirimleri belirleyici olurken kötüleşme beklentilerinde yükselen maliyetler ve satış fiyatlarındaki artış, alım gücünün düşmesi ve talebin daralması, piyasanın durgunluğu ve nakit akışının olmaması gibi gerekçelendirmeler öne çıktı.

Şekil-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi (Kasım 2022 – Kasım 2023)

Tablo-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi

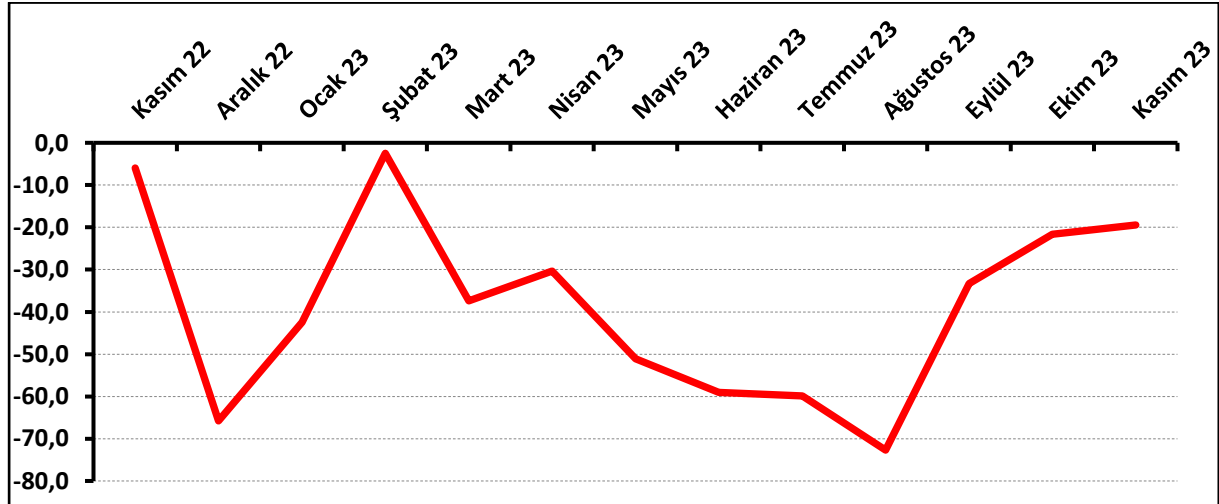
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2021	-3,8	-11,3	-18,8	-15,5	-10,8	-12,8	-6,8	-11,7	-15,9	-16,5	-23,7	-27,3
2022	-13,9	-10,5	-6,1	-12,4	-7,6	-8,5	4,1	-2,3	1,0	12,9	4,2	4,4
2023	-7,9	5,7	-3,6	4,6	-2,2	-0,9	-12,7	-3,8	-1,6	-18,6	-10,2	

İşlerin durumuna ilişkin değerlendirmelerde kısmi iyileşme görülse de olumsuz algılar ağırlıkta

İşlerin (geçen yılın aynı dönemine göre) durumuna yönelik değerlendirmeler, Kasım 2023'te -19,5 puan değerini alarak Ekim 2023'e göre 2,1 puan artarken, Kasım 2022'ye göre 13,6 puan azaldı.

Kasım 2023'te TEPE anketi katılımcılarının yüzde 26,4'ü geçen yılın aynı dönemine göre işlerinde artış olduğunu belirtirken, işlerinde düşüş olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 47,8 olarak belirlendi. Geçen yıla göre işlerinde bir değişiklik olmadığını belirtenlerin oranı ise yüzde 25,8 oldu.

Şekil-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu (Kasım 2022 – Kasım 2023)

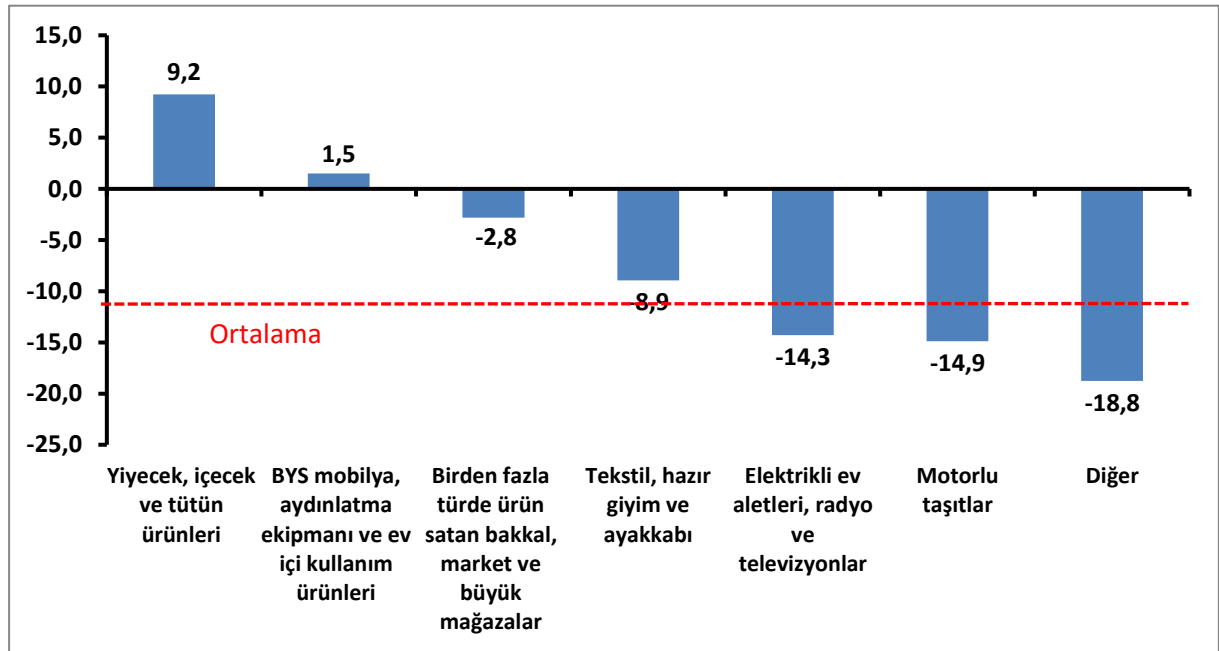
Tablo-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2021	-49,0	-39,5	-46,5	-40,4	-40,9	-49,9	-40,4	-45,8	-7,5	-17,7	-19,4	-35,4
2022	-54,6	-64,9	-61,2	-65,8	-59,5	-70,2	-25,8	-27,5	-40,4	-53,3	-5,9	-65,8
2023	-42,5	-2,5	-37,4	-30,4	-51,1	-59,1	-59,8	-72,7	-33,3	-21,6	-19,5	

Perakende güveni en fazla “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri” sektöründe arttı

Perakende güvenine alt sektörler itibarıyla bakıldığında, Kasım 2023'te, geçen yılın aynı dönemine göre “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri” ve “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri”, “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar” ve “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı” sektörlerindeki değişim ortalamanın üzerinde gerçekleşirken “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar”, “motorlu taşıtlar” ve “diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)” sektörleri ise ortalamanın altında değer aldı.

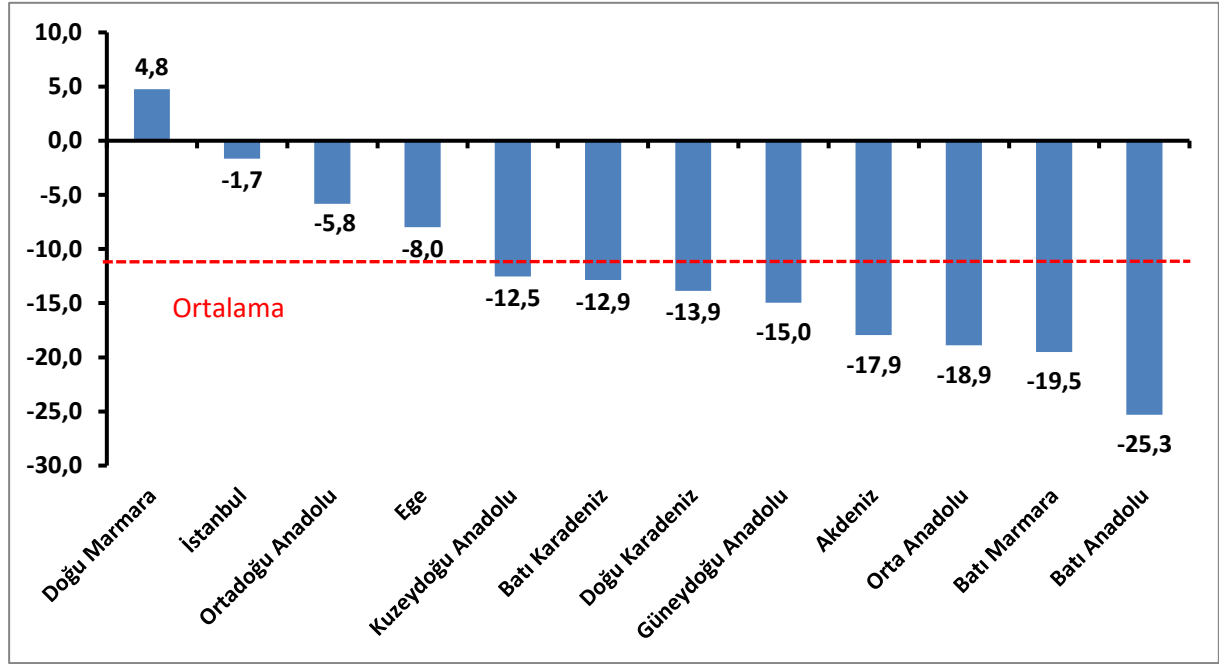
Şekil-4. Alt sektör bazında TEPE'nin Kasım 2023'te geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)

Perakende güveni en fazla Batı Anadolu'da geriledi

Perakende güvenine bölgeler itibarıyla bakıldığında, Kasım 2023'te, Doğu Marmara, İstanbul, Ortadoğu Anadolu ve Ege bölgelerindeki değişim ortalamasının üzerinde gerçekleşirken Kuzeydoğu Anadolu, Batı Karadeniz, Doğu Karadeniz, Güneydoğu Anadolu, Akdeniz, Orta Anadolu, Batı Marmara ve Batı Anadolu bölgelerinde ise ortalamasının altında gerçekleşti.

Şekil-5. Bölgeler bazında TEPE'nin Kasım 2023'te geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)*

* Akdeniz, Adana, Antalya, Mersin, Osmaniye; Batı Anadolu, Ankara, Konya; Batı Karadeniz, Kastamonu, Samsun, Tokat, Zonguldak; Batı Marmara, Balıkesir, Tekirdağ; Doğu Karadeniz, Ordu, Trabzon; Doğu Marmara, Bursa, Eskişehir, Kocaeli, Yalova; Ege, Denizli, İzmir, Kütahya, Muğla, Uşak; Güneydoğu Anadolu, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin; Kuzeydoğu Anadolu, Erzurum; Orta Anadolu, Kayseri, Niğde; Ortadoğu Anadolu, Malatya ve Van illerini kapsamaktadır.

Perakendecilerin son 3 aydaki iş durumlarına yönelik değerlendirmeleri ve geleceğe dair beklentileri geçen yıla kıyasla kötümser

TEPE anketine soru bazında ve alt endekslerin denge değerleri olarak bakıldığında, geçtiğimiz 3 ayda işlerin gelişimi değerlendirmelerinde endekslerin yüksek oranlı negatif değerler alması dikkat çekmektedir. Benzer şekilde, önümüzdeki 3 ayda tedarikçilerden sipariş ve satış beklentilerine ilişkin göstergeler de olumsuz görünüme işaret etmektedir. Önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi ise geçen ay ve geçen yılın aynı ayına göre gerilese de yüksek seviyede gerçekleşmiştir. Eğilimler incelendiğinde ise, Kasım 2023'te, "mevcut stok düzeyi" ve "gelecek yıl mağaza sayısı beklentisi" dışındaki tüm değerlendirme ve beklentiler Kasım 2022'ye kıyasla kötüleşirken satış fiyatında artış bekleyenlerin oranı ise geriledi. Bir önceki aya kıyasla bakıldığında ise "önümüzdeki 3 ayda tedarikçilerden sipariş beklentisi" dışındaki tüm değerlendirme ve beklentiler Ekim 2023'e kıyasla olumlu yönde değişirken "önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi" ise azaldı.

Tablo-4. TEPE soru bazında detaylı sonuçlar (puan)

Sorular	Endeks 11/2022	Endeks 10/2023	Endeks 11/2023	Bir önceki aya göre değişim 11/2023	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim 11/2023
Geçtiğimiz üç ayda işlerinizin gelişimi ne yönde oldu?	-15,7	-46,3	-46,2	0,1	-30,5
Mevcut stok düzeyiniz hakkında ne düşünüyorsunuz? ²	2,7	14,5	15,5	1,0	12,8
Tedarikçilerden siparişlerinizin önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-3,2	-18,8	-18,9	-0,1	-15,7
Satışlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	4,2	-18,6	-10,2	8,4	-14,4
İstihdam ettiğiniz personel sayısının önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	1,6	-5,8	-2,1	3,7	-3,7
Satış fiyatlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	79,0	49,0	45,3	-3,7	-33,7
İşleriniz geçen yılın aynı dönemine göre bu yıl nasıl gelişti?	-5,9	-21,6	-19,5	2,1	-13,6
Mağaza sayınızın gelecek yıl nasıl değişmesini bekliyorsunuz?	5,9	6,9	7,8	0,9	1,9

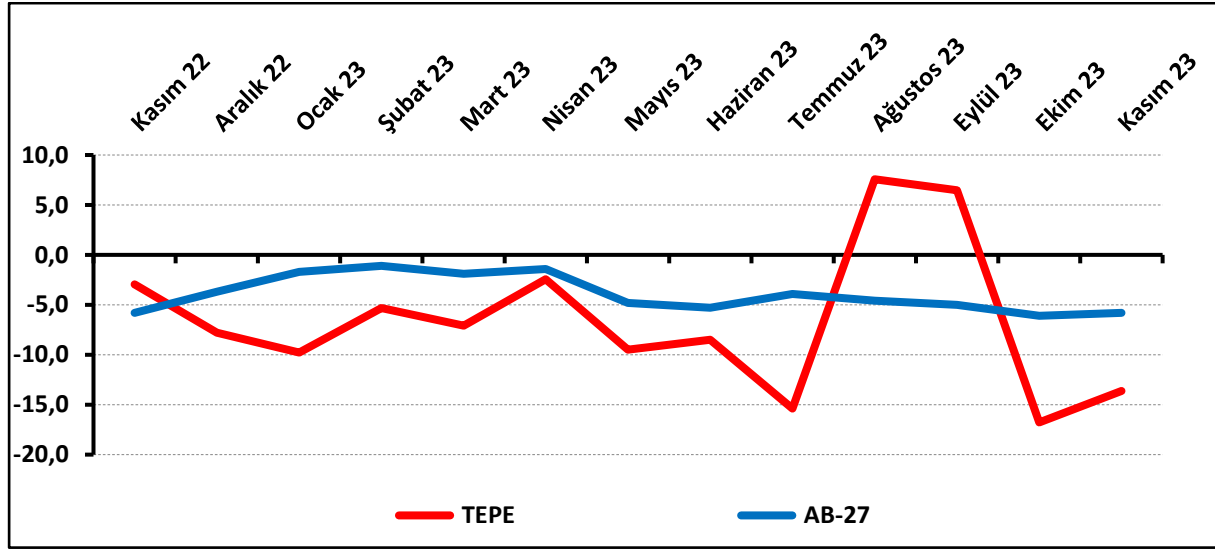
² Stok düzeyinde pozitif değer stok düzeyinin normalin altında olduğunu ifade etmektedir.

Tablodaki (-) değerler negatif beklentilerin pozitif beklentilerden fazla olduğunu ifade etmektedir.

AB'de perakende güveni geçen aya kıyasla artarken geçen yıla kıyasla değişmedi

Mart 2022'den bu yana olumsuz görünüm gösteren ve negatif değerler alan AB-27 Perakende Güven Endeksi, Kasım 2023'te de -5,8 puan değerini aldı. Değişim, bir önceki aya göre 0,3 puan artarken geçen yılın aynı dönemine göre ise aynı kaldı. Öte yandan TEPE, Ağustos ve Eylül ayları dışında 2023 yılı genelinde negatif değerler aldı.

Şekil-6. TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Kasım 2022 – Kasım 2023)

Tablo-5. AB-27

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2021	-13,8	-14,4	-9,5	-5,8	-2,2	5,6	6,4	6,6	4,8	5,2	5,4	2,9
2022	3,8	5,1	-2,3	-4,1	-3,3	-3,8	-6,0	-5,3	-7,0	-6,0	-5,8	-3,7
2023	-1,7	-1,1	-1,9	-1,4	-4,8	-5,3	-3,9	-4,6	-5,0	-6,1	-5,8	

Kasım 2023'te perakende güveni yıllık değişiminde Türkiye, AB-27 ve Euro Bölgesi ortalamalarının gerisinde değer aldı

Türkiye ve AB-27 ülkelerinin Perakende Güven Endeksleri değerlendirildiğinde Kasım ayında geçen yıla göre en fazla artış gösteren ülke Danimarka oldu. Danimarka'yı Hırvatistan ve İsveç takip etti. Bölge ortalamalarındaki değişim Euro Bölgesi'nde -1,3 puan olurken AB-27'de aynı kaldı. Bir önceki aya göre gelişmeler değerlendirildiğinde en yüksek artış Belçika'da yaşandı; bölge ortalamaları ise AB-27'de 0,3, Euro Bölgesi'nde 0,4 puan oldu. Türkiye'nin perakende güveni yıllık değişiminde AB-27 ve Euro Bölgesi ortalamalarının gerisinde olduğu görüldü.

Tablo-6. AB-27 Ülkeleri** ve Türkiye'nin Perakende Güven Endeksi karşılaştırmaları (Kasım 2022 ve Ekim 2023'e göre)

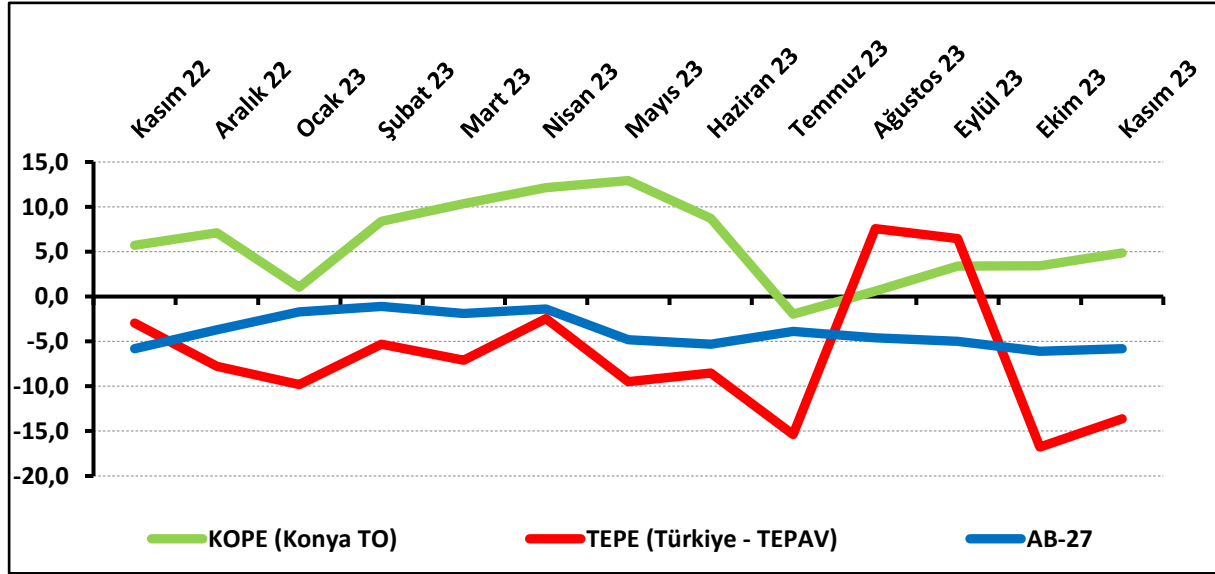
Ülkeler	Kasım 2022'ye göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)*	Ekim 2023'e göre Perakende Güven Endeksi'ndeki Değişim (Puan)
Danimarka	31,4	3,6
Hırvatistan	13,3	-0,6
İsveç	11,2	-2,3
Finlandiya	10,0	1,2
İspanya	8,1	0,0
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	7,8	0,2
Sırbistan	6,4	0,7
Litvanya	5,2	0,8
Almanya	4,6	2,8
Makedonya Cumhuriyeti	3,4	-3,9
Polonya	2,6	0,5
Arnavutluk	2,4	-3,2
Çek Cumhuriyeti	1,3	1,5
Yunanistan	1,2	3,7
Malta	1,0	-9,3
Macaristan	0,4	-2,3
AB-27	0,0	0,3
Portekiz	0,0	-0,5
Estonya	-0,2	4,2
Letonya	-1,2	-1,5
Euro Bölgesi-19	-1,3	0,4
Hollanda	-1,6	0,0
Bulgaristan	-1,8	2,8
Belçika	-3,4	13,2
İtalya	-4,7	0,3
Karadağ	-5,3	-4,5
Romanya	-5,9	-1,5
Türkiye	-10,6	3,2
Fransa	-11,4	-1,5
Avusturya	-12,9	-1,7
Slovenya	-14,9	-12,9
Slovakya	-17,4	1,8

*Sıralama Kasım 2022 değişimine göre yapılmıştır.

Konya'da perakende güveni Türkiye genelinden daha iyi performans sergiledi

TEPAV ve Konya Ticaret Odası (KTO) iş birliğinde hazırlanan Konya Perakende Güven Endeksi (KOPE), Kasım 2023'te geçen yılın aynı dönemine göre 0,8 puan azalırken bir önceki aya göre 1,5 puan artışla 4,9 puan değerini aldı. KOPE, Kasım ayında Türkiye genelinden ve AB-27'den daha olumlu bir perakende güvenine işaret etmektedir.

Şekil-7. KOPE, TEPE ile AB-27 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Kasım 2022 – Kasım 2023)

Tablo-7. Konya Perakende Güven Endeksi

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2021	-10,9	-13,9	-9,8	-6,9	-9,6	0,0	6,3	12,9	20,5	13,7	7,9	7,8
2022	10,5	-0,5	2,3	8,2	8,2	3,3	6,2	10,6	11,3	14,9	5,7	7,1
2023	1,1	8,4	10,4	12,1	12,9	8,7	-2,0	0,6	3,4	3,4	4,9	